

Mjölby kommun
mjolbykommun@mjolby.se

Rektorn vid Lagmansskolan Alfa
gunnel.mardh@mjolby.se

Beslut efter tillsyn i Lagmansskolan Alfa i Mjölby kommun

Tillsyn i Lagmansskolan Alfa

Skolinspektionen genomför tillsyn i Mjölby kommun under 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Lagmansskolan MH sår besöktes av Skolinspektionen mellan den 7 och den 10 april 2014.

Fakta om skolenheten

Lagmansskolan som är belägen i centrala Mjölby består av två skolenheter, Alfa och Beta. Detta beslut avser Lagmansskolans skolenhet Alfa.

Lagmansskolan enhet Alfa består av grundsärskolan årskurs 4 till 9 och fyra särskilda undervisningsgrupper. Lagmansskolan enhet Alfa leds av en rektor.

Personal, rektorer och elever betraktar två av de särskilda undervisningsgrupperna, Internationella klassen och Strandvägen, som klasser inom skolenheten Alfa. Undervisning och organisation följer också denna organisatoriska struktur. Enligt Skolinspektionen är dessa grupper inte klasser utan utgör särskilda undervisningsgrupper

Grundsärskolan är organiserad i en klass med 17 elever. Undervisningen i grundsärskolan sker ibland uppdelat i två eller tre grupper beroende på elevernas behov och förutsättningar. I grundsärskolan i skolenhet Alfa tas elever emot från årskurs 4 till 9.

En av de särskilda undervisningsgrupperna benämns Internationella klassen. I denna grupp är det vid tidpunkten för tillsynen elva elever. Elever som får sin utbildning i den så kallade Internationella klassen bedöms inte ha tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna följa undervisningen i en ordinarie grundskoleklass. Vanligtvis tas eleverna emot i gruppen då de är nyanlända till kommunen. Eleverna i "Internationella klassen" är placerade i skolenheten Alfa. Det förekommer att elever som bytt från skolenhet Alfa till skolenhet Beta och har en klassplacering i den enheten ändå har kvar en del undervisning i "Internationella klassen". Upptagningsområdet för elever till "Internationella klassen" är hela kommunen. Efter avslutad undervisning i "Internationella klassen" fortsätter eleverna sin utbildning i olika skolor i kommunen. I "Internationella klassen" tas elever emot från årskurs 1 till 9.

En annan av de särskilda undervisningsgrupperna benämns "Time out" och är en liten, kommunövergripande särskild undervisningsgrupp. Antalet elever i gruppen är tre. Rektorn för skolenheten Alfa är chef för lärarna som undervisar i gruppen men är inte elevernas rektor. Eleverna har, när de placeras i "Time out", kvar den rektor som finns på respektive hemskola som ansvarig för deras utbildning.

En tredje särskild undervisningsgrupp benämns Strandvägen och har också hela kommunens som upptagningsområde. De elever som får sin utbildning i Strandvägen har bytt skolenhet när de börjat i Strandvägen och har rektorn för Skolenhet Alfa som ansvarig för deras utbildning. Eleverna har inte någon annan klassplacering än i den särskilda undervisningsgruppen Strandvägen. Vid tidpunkten för tillsynen är det 11 elever i Strandvägen. Strandvägen tar emot elever mellan årskurs 6 och 9.

Den fjärde särskilda undervisningsgruppen benämns Navet, Lilla gruppen eller dylikt. Vid tidpunkten för tillsynen finns tre elever i gruppen, två elever har kommit från skolenheten Beta och en från Strandvägen i skolenheten Alfa. Eleverna i denna särskilda undervisningsgrupp behåller rektorn för hemskolan som ansvarig för elevens utbildning, det vill säga rektorn för skolenhet Beta har ansvar för två elever medan rektorn för skolenhet Alfa har ansvar för en elev. Gruppen hör organisatoriskt till skolenheten Alfa och rektorn för Alfa är chef och ledare för personal och ansvarig för verksamheten. Enligt rektorerna för skolenheterna Alfa och Beta är avsikten att denna särskilda undervisningsgrupp ska vara kommunövergripande.

Av skolans sammanställningar av elevernas betyg i grundsärskolans årskurs 9 framgår att eleverna som får betyg i årskurs 9 når kunskapskraven. Rektor uppger också att flertalet elever i grundsärskolan även i övrigt når målen för utbildningen och att de flesta elever i grundsärskolan får betyg i samtliga ämnen som ingår i utbildningen.

Helhetsbedömning

Lagmansskolan Alfa är organiserad på ett sådant sätt att det blir svårt att utforma verksamheten i enlighet med de skolförfattningar som gäller för verksamheten. Det är väsentligt att huvudmannen och rektorn tar ansvar för att skolenhetens organisation följer författningarna. Skolans organisation är ny sedan januari 2014 och Skolinspektionen får intrycket att bestämmelserna för skolverksamheten inte har tillräckligt övervägts när den nya organisationen formats.

Skolenhetens arbete med särskilt stöd behöver förbättras. Eleverna behöver i större utsträckning få tillgång till studiehandledning på modersmålet och de åtgärdsprogram som upprättas behöver i större utsträckning följa författningarnas krav. Rektors beslut om anpassad studiegång och om placering i särskild undervisningsgrupp behöver också förbättras.

Eleverna i skolenheten får inte alltid tillgång till den utbildning de har rätt till. Detta gäller elever i de särskilda undervisningsgrupperna "Internationella klassen" och Strandvägen.

Både ledning, lärare och övrig personal har ett starkt elevfokus och arbetar engagerat för att ge eleverna en utbildning som med utgångspunkt från elevernas behov ska leda så långt som möjligt i enlighet med de nationella målen. Detta märks också på elevernas positiva inställning till lärare och skolan i allmänhet och deras trivsel.

Vid tillsynen har inte framkommit annat än att Lagmansskolan är en trygg miljö för eleverna. I skolenheten Alfa genomförs flera insatser för att motverka kränkande behandling mellan elever och personalen arbetar för att så tidigt som möjligt fånga upp och avstyra tendenser till otrygghet eller kränkningar.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Mjölby kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 oktober 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Mjölby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Skyndsamt utreda om elever har behov av studiehandledning på modersmål och ge detta till elever som har behov av sådant stöd.
- Fatta beslut om anpassad studiegång där det framgår vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för beslutet samt hur undervisningen behöver anpassas till omfattning och innehåll utifrån elevens specifika behov.
- Utforma åtgärdsprogrammen så att det framgår vilka åtgärder som skolan ska vidta och hur åtgärdsprogrammen ska utvärderas.

Motivering

Studiehandledning på modersmålet

Skolan ska ge alla barn och elever möjlighet att nå utbildningens mål. En del i detta arbete är att skolan ska ge det särskilda stöd en elev behöver. Av skollagen framgår att om det framkommer att en elev befärs att inte nå de mål eller kunskapskrav som minst ska uppnås ska det anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Av skollagen framgår också att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:15) med kommentarer för utbildning av nyanlända elever, betonas vikten av att skolan arbetar medvetet med att underlätta lärandet i alla ämnen för den nyanlända eleven.

Av intervjuer med rektorn och med lärare framgår att det förutom elever i "Internationella klassen", både i grundsärskolan och i övrigt finns elever på skolenhet Alfa som har annat modersmål än svenska. Enligt rektorn har flera av dessa elever behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på sitt modersmål. Elevernas behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet utreds inte alltid. Detta beror enligt rektorn på att Mjölby kommun har begränsad tillgång till personal med sådan kompetens att studiehandledning på modersmål kan ges i önskad omfattning och med

tillräckligt god kvalitet. Rektorn begär hos den centrala resursenheten att få del av studiehandledning för eleverna men får besked att det inte finns tillgång till detta.

Skolinspektionen bedömer med utgångspunkt från ovanstående att det finns brister i skolenhetens arbete kring särskilt stöd. Elevers behov av studiehandledning på modersmål utreds inte alltid och de elever som är i behov av sådant särskilt stöd får inte det på det sätt och i den omfattning som de behöver och har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Anpassad studiegång

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får rektorn besluta om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Vidare följer av förvaltningslagen att det normalt måste finnas en motivering till ett beslut.

Enligt Skolinspektionen måste ett beslut om anpassad studiegång vara väl underbyggt och dokumenterat, då det kan innebära en reducerad lärotid och därmed få långtgående konsekvenser för en elev. Beslutet ska innehålla en motivering där det bland annat ska framgå vilka pedagogiska överväganden som ligger till grund för beslutet samt hur undervisningen behöver anpassas till omfattning och innehåll utifrån elevens specifika behov.

Det framgår av tillsynen att eleverna i den särskilda undervisningsgruppen Strandvägen inte får undervisning i ämnet kemi. Enligt rektor har alla elever beslut om anpassad studiegång där det framgår att de inte har ämnet kemi. Beslutet är dock föranlett av tillgången på lokal för kemiundervisning och är enligt rektor fattat generellt för alla elever i Strandvägen.

Skolinspektionen vill understryka att beslut om anpassad studiegång ska vara individuellt prövade och utgå från varje elevs specifika behov och kan inte vara generella för en grupp elever samt föranledda av lokaltillgång.

De elever som får sin undervisning i den särskilda undervisningsgruppen "Internationella klassen" har i stor utsträckning beslut om anpassad studiegång. Som besluten är utformade framgår inte vad anpassningen innebär. De beslut Skolinspektionen tagit del av anger att eleverna läser vissa ämnen, till exempel svenska, matematik och idrott och hälsa men har anpassning i alla andra ämnen. Av intervju med rektor och lärarna framgår att detta kan betyda att eleven får undervisning del av den tid som finns i timplanen eller att eleven inte får undervisning i ämnet överhuvudtaget. Besluten är tidsbegränsade men kan gälla för så lång tid som ett läsår. Befintliga beslut har också ändrats efter beslutsdatumet utan att nya beslut upprättats. Därmed får föräldrar inte den möjlighet att överklaga besluten som de har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att besluten om anpassad studiegång inte fattas och utformas enligt författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:8) med kommentarer om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd framgår följande. Ett åtgärdsprogram är ett redskap för lärare, annan skolpersonal och rektor i arbetet med att stödja en elev i behov av särskilt stöd, så att han eller hon får förutsättningar att utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen och nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Samtidigt är det en skriftlig bekräftelse på elevens behov av särskilt stöd och vilka stödåtgärder som ska vidtas. I det praktiska arbetet fungerar åtgärdsprogrammet som ett stöd vid planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten kring eleven. Vidare är det viktigt att de åtgärder som skolan utarbetar och dokumenterar är konkreta och utvärderingsbara, och att de är kopplade till elevens behov och de mål som har satts upp.

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av som gäller elever i grundskolan och i de särskilda undervisningsgrupperna framgår att de inte alltid är tydliga och utvärderingsbara. I "Internationella klassen" kan åtgärden som beskrivs bestå i att eleven är inskriven i "Internationella klassen" och kommer att få stöttning där för att utveckla det svenska språket. Även i grundsärskolan är skolans åtgärder för att möta elevens behov ibland mycket kortfattat och generellt uttryckta och inte möjliga att utvärdera. Ofta anges i åtgärdsprogrammen hur dessa ska utvärderas men ibland saknas detta eller anges endast en tidpunkt för när utvärdering är tänkt att ske.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i hur åtgärdsprogrammen vid skolenheten är utformade när det gäller vilka åtgärder skolan ska vidta och hur åtgärdsprogrammen ska utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 8–9 och 12 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Mjölby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Ge skriftliga omdömen i alla ämnen eller ämnesområden som eleverna i grundsärskolan får undervisning i.
- Ge intyg till elever efter avslutad grundsärskola.

Motivering

Skriftlig individuell utvecklingsplan

Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eller ämnesområden som eleven får undervisning i. Läraren ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på skriftliga individuella utvecklingsplaner med omdömen utarbetade på skolenheten under vårterminen 2013. Av dessa dokument framgår att omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven inte ges i de naturorienterande ämnena trots att eleverna fått undervisning i ämnesområdet. Av intervjuer framkommer att denna information inte heller ges muntligt.

Intyg och studieomdöme

Av skollagen framgår att eleverna efter avslutad grundskola ska få intyg om den utbildning de gått igenom. Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska intyget kompletteras med ett allmänt studieomdöme. Studieomdömet ska avse elevens möjlighet att bedriva studier. Intyget ska undertecknas av läraren. Det framgår också att om elev eller elevs vårdnadshavare begär ska betyg sättas i grundskolans ämnen.

Av tillsynen framgår att skolenheten inte ger eleverna intyg efter avslutad grundskola. Enligt rektorn beror detta på att samtliga elever får betyg. Det framgår dock av skollagen att intyg ska ges till eleverna efter avslutad grundskola oavsett om det också skrivs ett studieomdöme eller utfärdas ett betyg.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolenhetens arbete med omdömen och intyg efter avslutad grundskola. Skolenheten informerar inte eleven och elevens vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling i de naturorienterande ämnena och därutöver utarbetar inte skolenheten intyg i enlighet med författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte kraven och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

11 kap. 16 och 17 §§ skollagen

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Mjölby kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Huvudmannen ska organisera utbildningen så att rektor kan fatta beslut i enlighet med författningarna.

Motivering

Av skollagen framgår att huvudmannen för utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar, samt att rektor beslutar om skolans inre organisation. Till beslut om den inre organisationen hör beslut om fördelning av elever i klasser.

Av skollagen framgår att om det finns särskilda skäl får särskilt stöd till en elev ges i en särskild undervisningsgrupp. Det framgår också att åtgärdsprogram ska utarbetas för elever i behov av särskilt stöd. Av prop. 2009/10:165 framgår att åtgärden att placera en elev i en särskild undervisningsgrupp ska vara ett särskilt beslut som fattas av rektor i samband med ett beslut om åtgärdsprogram.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:15) med kommentarer för utbildning av nyanlända elever, framgår att med några få undantag gäller samma bestämmelser för nyanlända elever som för alla andra elever i skolan. Speciellt betydelsefulla är bland annat bestämmelserna om elevens tillgång till utbildning och särskilt stöd. Speciellt betydelsefull är också utbildningens anpassning till elevens individuella behov och förutsättningar.

Av skollagen framgår vidare att en kommunal grundskola ska vara öppen för alla. En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå.

Huvudregeln i grundskolan är att tester och prov inte får utgöra villkor för antagning eller urval till eller inom en skolenhet, men regeringen får meddela föreskrifter som innebär undantag från detta. Undantagen som föreskrivs i skolförordningen gäller färdighetsprov i bild, idrott och hälsa, musik eller slöjd för elever med särskilda färdigheter i ämnena. Detta innebär att elevens behov av särskilt stöd inte får vara en grund för antagning till eller inom en kommunal skolenhet.

Placering av elever i klasser

I Skolenheten Alfa placeras kommunen elever som är nyanlända till Sverige i den så kallade Internationella klassen. Enligt Skolinspektionen är denna att betrakta som en särskild undervisningsgrupp. Skälet till att eleverna placeras i denna grupp är, enligt rektorn, att de inte har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig undervisningen i en ordinarie klass. Tiden under vilken eleven är placerad i den särskilda undervisningsgruppen varierar mellan eleverna men lärarna och rektorn uppger att cirka ett år är en vanlig tidsrymd. Det förekommer emellertid att eleverna är placerade i "Internationella klassen" både kortare och längre tid. När eleven har sin huvudsakliga undervisning i den särskilda undervisningsgruppen har eleven överhuvudtaget inte någon klasstillhörighet (för övrig beskrivning och bedömning av "internationella klassen" se bedömningsområde Omfattning och resurstillgång).

Vidare finns det på skolenheten Alfa en klass benämnd Strandvägen, där elever som har såväl kunskapsbrister som andra svårigheter i sin skolsituation, till exempel omfattande frånvaro, är placerade. Enligt Skolinspektionen är även denna klass att betrakta som en särskild undervisningsgrupp. Eleverna placeras i denna särskilda undervisningsgrupp efter utredning av den centrala resursenheten. Eleverna kommer från

andra skolor i kommunen där de tidigare haft sin skolgång. För dessa elever finns beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och åtgärdsprogram. Men inte heller för dessa elever finns någon placering i ordinarie klass. Efter en utredning om särskilt stöd byter eleverna skolenhet i och med att de börjar i den särskilda undervisningsgruppen Strandvägen. Vare sig elever i "Internationella klassen" eller Strandvägen kan ha en ordinarie klassplacering i enlighet med författningarna på skolenheten Alfa eftersom enheten inte omfattar några grundskoleklasser.

Skolinspektionen vill i sammanhanget förtydliga att fördelning av elever i klasser inte är möjlig att göra utifrån elevers behov av särskilt stöd och att en elev således inte kan vara klassplacerad i en särskild undervisningsgrupp.

I samband med kontakter mellan kommunen och Skolinspektionen i samband med faktagranskning av detta beslut framkommer att kommunen har påbörjat diskussioner om hur en förändring av hanteringen av placering av elever i klasser ska kunna följa författningarnas intentioner. Skolinspektionen ser positivt på att dessa diskussioner pågår och att kommunens planering är att förändringarna ska vara genomförda till höstterminen 2014.

Beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp

För de elever som mottas i kommunen som nyanlända eller som är inflyttade till kommunen och som har ett annat modersmål gör den centrala resursenheten en första bedömning om de ska placeras i en ordinarie grundskoleklass eller i skolenheten Alfas "Internationella klass". För de elever som placeras i "Internationella klassen" fattar rektor för skolenheten Alfa beslut om åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång. Däremot fattar rektorn inget beslut om placering i särskild undervisningsgrupp, eftersom skolenheten inte betraktar "Internationella klassen" som en särskild undervisningsgrupp. Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår att eleverna är "inskrivna" i "Internationella klassen".

Rektorn har inte ansvar för några ordinarie grundskoleklasser utan endast för grund-särskola och särskilda undervisningsgrupper inom grundskolan. Skolenhetens organisation ger inte rektor möjlighet att fatta beslut i enlighet med författningarna.

Skolenhet

Kommunen har organiserat utbildningsverksamheten så att skolenhet Lagmanskolan Alfa består av grundsärskola och fyra särskilda undervisningsgrupper. I två av grupperna har eleverna ingen annan skol- eller klassplacering än den i Lagmansskolan Alfa och de särskilda undervisningsgrupperna. Även om alla elever i de särskilda undervisningsgrupperna skulle få en placering i en annan skolenhet med en ansvarig rektor men få sin undervisning i de särskilda undervisningsgrupperna på skolenhet Alfa kommer inte skollagens krav på att en grundskoleenhet skall vara öppen för alla att vara uppfyllt. Enligt Skolinspektionen kan en kommunal skolenhet inte enbart ta emot elever i behov av särskilt stöd. En kommunal skolenhet måste vara öppen för alla.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte har organiserat skolenheten så att författningarna är möjliga att följa. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 8 och 10 §§ skollagen

3 kap. 9 och 11 §§ skollagen

10 kap. 9 och 30 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Mjölby kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Erbjuda språkval i enlighet med författningarna.

Motivering

Enligt skollagen ska det i grundskolan finnas språkval. Enligt skolförordningen ska huvudmannen som språkval erbjuda minst två av språken, franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska också sträva efter att därutöver erbjuda andra språk som språkval. En elev får istället för ett språk som erbjudits välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska eller svenska som andraspråk under förutsättning att eleven i övrigt får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk, engelska eller teckenspråk.

Lagmansskolan har en blankett för språkvalet i grundskolan som Skolinspektionen tagit del av. Av valblanketten framgår att eleverna erbjuds engelska, franska, spanska, svenska och tyska som språkval, i enlighet med skolförordningen. Av tillsynen framgår dock att eleverna som går i de särskilda undervisningsgrupperna inte erbjuds, varken skriftligt eller muntligt, att som alternativ till språkvalet läsa svenska som andra språk, modersmål och teckenspråk.

Skolinspektionen bedömer att skolenheten brister i att erbjuda språkval. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

10 kap. 4 § skollagen

9 kap. 5–6 §§ skolförordningen

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Mjölby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Ge eleverna i "Internationella klassen" tillgång till den utbildning som omfattas av grundskolan.
- Beslut om avvikelser från den nationella timplanen där antalet undervisningstimmar i ett eller flera ämnen minskas utgörs av skolans val och beslutas av rektorn.

Motivering

Lika tillgång till utbildning

Av skollagen framgår att alla barn, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen. Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas.

I Lagmansskolan Alfa finns elva nyanlända elever som går i den så kallade Internationella klassen. Eleverna har inte svenska som sitt modersmål och elevernas kunskaper i det svenska språket varierar. Under den tid då elevernas skolbakgrund kartläggs och kunskapsnivån utreds har eleverna sin undervisning förlagd i "Internationella klassen". Inledningsvis går eleverna i skolan 3,5 timmar per dag, och undervisningens fokus är på ämnena svenska som andraspråk och matematik. Av intervjuer framgår att undervisningen utökas successivt med ytterligare ämnen och fler undervisningstimmar utifrån elevernas individuella förutsättningar. Emellertid framkommer att det vid Skolinspektionens tillsynsbesök finns ett antal nyanlända elever som trots att de varit på Lagmansskolan Alfa mellan 6 och 12 månader inte får undervisning i samma omfattning som andra elever. Dessa nyanlända elever får bara undervisning fem förmiddagar och en eftermiddag i veckan. Detta beror enligt lärare och rektorn på att utredningsarbetet inte kan utföras skyndsamt utan tar allt för lång tid, vilket i sin tur bland annat beror på att det inte finns tillgång till tvåspråkig personal som hjälp för att bedöma elevernas kunskapsnivå.

Enligt Skolinspektionen kan en skola i vissa fall behöva en period för att kunna kartlägga elevens kunskapsnivå för en individuell planering av elevens undervisning och inför beslut om klassplacering. Tiden under vilken kartläggningen görs bör inte överstiga några månader. Som stöd i skolans fortsatta arbete med den pedagogiska kartläggningen av elevens kunskaper och erfarenheter hänvisas till Skolverkets allmänna råd för utbildning av nyanlända elever (SKOLFS 2009:15) och Skolinspektionens övergripande kvalitetsgranskningsrapport (2009:3) "Utbildning för nyanlända elever- rätten till en god utbildning i en trygg miljö".

Skolinspektionen bedömer att det vid skolenheten finns nyanlända elever som inte får den utbildning som de har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Undervisning i enlighet med timplanen för grundsärskolan

Enligt skollagen ska den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan vara minst 6 785 timmar. Av skolförordningen framgår att huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden och att huvudmannen efter förslag från rektor beslutar om fördelningen av undervisningstiden mellan årskurserna. Av skolförordningen framgår också att för elever i grundsärskolan som får undervisning i ämnen anges ett visst antal timmar som får användas till skolans val. Det framgår också att rektorn beslutar om hur utrymmet för skolans val ska användas samt att antalet timmar för varje ämne i timplanen inte får minskas i oproportionerligt stor omfattning.

Mjölby kommun har fastställt en timplan för grundsärskolan som gäller för årskurs 1-9. Lagmansskolan Alfa följer denna timplan för årskurserna 4-9. I kommunens timplan har undervisningstiden i vissa ämnen minskats till förmån för andra ämnen. Störst minskning har ämnet hem- och konsumentkunskap, där uppgår minskningen till 20 procent, även ämnet slöjd har minskats men med 16 procent.

Av intervjuer med rektorn framgår att avvikelserna från den nationella timplanen inte utgörs av skolans val beslutat av rektorn, utan beslutet har fattats av Mjölby kommun och uppges ha organisatoriska orsaker. Bland annat framkommer att andra grundskolor i kommunen haft svårt att ge enstaka elever mottagna i grundsärskolan, och integrerade i grundskolans årskurser 1-3, undervisning i ämnena slöjd och hem- och konsumentkunskap i den omfattning som skulle behövas utifrån den nationella timplanen för grundsärskolan.

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens timplan för grundsärskolan inte har beslutats i enlighet med författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

1 kap. 8-9 §§ skollagen

7 kap. 2 och 3 §§ skollagen

11 kap. 7 § skollagen

10 kap. 2, 3, 7 och 8 §§ skolförordningen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit jurist Sofia Lindstrand, utredarna Anette Bergstrand och Ingela Djurberg.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Johan Nilsson
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.